RAPORT CU PRIVIRE LA PROIECTUL DE CONSTITUŢIE A REPUBLICII SOCIALISTE ROMÂNIA

— *20 august 1965* —

Dragi tovarăşi deputaţi şi deputate,

Marea Adunare Naţională, îndeplinind în această sesiune atribuţia de Adunare Constituantă, are misiunea istorică de a adopta noua lege fundamentală a patriei — Constituţia Republicii Socialiste România. *(Vii şi puternice aplauze).*

Oglindind etapa actuală de dezvoltare a societăţii noastre, proiectul de Constituţie supus aprobării Marii Adunări Naţionale consfinţeşte cuceririle revoluţionare obţinute de poporul român în cei 21 de ani de la eliberare, victoria definitivă a socialismului în România. Prevederile Constituţiei reflectă viaţa nouă a ţării şi a poporului român, făurită sub conducerea partidului. Clasa muncitoare, ţărănimea, intelectualitatea, prin munca lor plină de elan şi abnegaţie, însufleţită de un fierbinte patriotism, au scris, literă cu literă, marea Cartă a libertăţilor poporului român. *(Vii aplauze).*

Tovarăşi,

O dată cu adoptarea noii Constituţii a României socialiste, sesiunea Marii Adunări Naţionale aniversează ziua de 23 August; marea sărbătoare a poporului nostru capătă astfel o însemnătate şi o strălucire deosebită.

Înfăptuirea actului istoric de la 23 August, răsturnarea dictaturii militare-fasciste prin insurecția armată organizată și condusă de Partidul Comunist Român, a deschis poporului calea luminoasă a făuririi orînduirii socialiste. Înfrîngerea Germaniei hitleriste, care înrobise popoarele Europei și tindea spre dominația mondială, a salvat omenirea de barbaria fascistă și a creat condiții favorabile pentru dezvoltarea liberă, democratică a unui șir de țări. Rolul hotărîtor în obținerea victoriei asupra fascismului l-a avut Uniunea Sovietică, care a purtat greul celui de-al doilea război mondial. O contribuție de seamă au adus la această mare bătălie celelalte țări ale coaliției antihitleriste, precum și popoarele care s-au ridicat cu arma în mînă împotriva cotropitorilor fasciști.

După cum este cunoscut, în urma insurecției victorioase, România s-a alăturat coaliției antihitleriste, participînd cu toate forțele sale materiale și militare la lupta împotriva Germaniei naziste. După ce, în zilele imediat următoare actului istoric de la 23 August, forțele patriotice și unitățile militare au eliberat capitala și cea mai mare parte a teritoriului patriei, Armata Română, umăr la umăr cu Armata Sovietică, a alungat prin lupte grele trupele hitleriste și horthiste de pe întregul teritoriu al țării, a luat apoi parte activă la eliberarea Ungariei și Cehoslovaciei, luptînd pînă la capitularea Germaniei. Poporul român și-a adus astfel din plin contribuția de sînge la marea victorie asupra fascismului. *(Aplauze puternice).*

Lupta comună a ostașilor români și sovietici a dezvoltat și întărit prietenia frățească, de nezdruncinat, româno-sovietică. *(Aplauze puternice).* Sărbătorind cea de-a 21-a aniversare a zilei de 23 August, poporul român își exprimă recunoștința față de glorioșii ostași români și sovietici care au luptat împotriva fascismului ; el va păstra veșnic în memorie jertfa celor căzuți în această luptă eroică.

Vor fi cinstiți de-a pururi toți revoluționarii și patrioții care și-au închinat viața măreței cauze a libertății și independenței patriei, fericirii poporului român. *(Aplauze)*.

23 August a însemnat începutul revoluției populare. Sub conducerea Partidului Comunist Român, forțele democratice și patriotice, masele largi ale oamenilor muncii, în frunte cu clasa muncitoare, concentrînd toate eforturile în războiul pentru înfrîngerea fascismului, au dus totodată o luptă intensă împotriva reacțiunii interne, sprijinită de cercurile imperialiste străine, pentru înfăptuirea transformărilor revoluționar-democratice.

Ne sînt încă vii în minte, tovarăși, momentele mărețe ale acestei lupte revoluționare — organizarea, în noile condiții, a forțelor clasei muncitoare și a celorlalți oameni ai muncii ; cucerirea de libertăți democratice, răsturnarea guvernelor cu majoritate reacționară și curățirea aparatului de stat de elementele fasciste, realizarea reformei agrare, obținerea egalității în drepturi pentru toți oamenii muncii, fără deosebire de naționalitate. După cum știți, instaurarea guvernului de la 6 Martie 1945, în care clasa muncitoare avea rolul precumpănitor, consolidarea pozițiilor cucerite în viața politică și socială a țării, victoria zdrobitoare asupra reacțiunii în alegerile din 1946, înfrîngerea sabotajului și lichidarea haosului economic provocat de clasele exploatatoare, redresarea economiei naționale au modificat necontenit raportul de forțe în favoarea clasei muncitoare, a poporului muncitor.

Dezvoltarea și întărirea alianței clasei muncitoare cu țărănimea, unirea tuturor forțelor democratice și progresiste ale poporului, sub conducerea Partidului Comunist Român, au asigurat înlăturarea de pe scena istoriei a monarhiei și proclamarea Republicii Populare Române. *(Aplauze puternice)*.

În lupta grea, plină de jertfe și sacrificii pentru înfrîngerea încercării forțelor reacționare și a cercurilor imperialiste de a opri mersul înainte spre socialism al poporului nostru, clasa muncitoare s-a dovedit la înălțimea marii sale misiuni istorice. *(Aplauze puternice).* În procesul acestor transformări s-a desăvîrșit revoluția burghezo-democratică în țara noastră, au fost create condiții pentru cucerirea întregii puteri politice de către clasa muncitoare și instaurarea dictaturii proletariatului, pentru trecerea la înfăptuirea sarcinilor revoluției socialiste.

Îndeplinind cu succes rolul de stat-major în opera de transformare socialistă a societății, partidul a organizat naționalizarea principalelor mijloace de producție industrială, de transport, a sistemului bancar și financiar, a înfăptuit trecerea la cooperativizarea agriculturii, a pus bazele planificării economiei naționale, a dezvoltat puterea de stat pusă în slujba poporului muncitor. Toate acestea și-au găsit expresie în Constituția din 1952. Ea oglindea particularitățile României în perioada de trecere de la capitalism la socialism, existența a trei formațiuni social-economice — formațiunea socialistă, mica producție de mărfuri și capitalismul privat.

Anii care au urmat au fost ani de mari izbînzi pe toate fronturile construcției socialiste. Într-o perioadă istoricește scurtă relațiile de producție socialiste s-au generalizat în întreaga economie ; s-a încheiat trecerea de la capitalism la socialism. **În România, socialismul a învins deplin și definitiv.** *(Aplauze furtunoase).* **De la o țară cu industrie slabă, în care monopolurile imperialiste dețineau poziții dominante, cu agricultură înapoiată, în care mai continuau să existe rămășițe ale relațiilor feudale — la țara socialistă de azi, cu o industrie dezvoltată și o agricultură în continuu progres ; de la monarhia burghezo-moșierească — la**

Republica Socialistă România este o întreagă epocă istorică, pe care poporul român a străbătut-o cu succes, sub conducerea Partidului Comunist Român. *(Aplauze puternice, prelungite).*

Desigur, nu am mers pe un drum neted; am avut de învins multe greutăți, a trebuit să fie făcute sacrificii, să se renunțe la satisfacerea unor necesități, am avut în munca noastră și lipsuri. **Privind însă calea străbătută, înfăptuirile obținute prin munca eroică a clasei muncitoare, a țărănimii, a intelectualității, a tuturor oamenilor muncii, fără deosebire de naționalitate, încercăm cu toții o îndreptățită mîndrie patriotică, ne sporește și mai mult încrederea în forțele creatoare ale minunatului nostru popor.** *(Vii aplauze).*

Parte integrantă a sistemului mondial socialist, care asigură condiții internaționale favorabile dezvoltării fiecărei țări socialiste, țara noastră își aduce contribuția la marea cauză a socialismului și păcii în lume. *(Aplauze puternice).*

Avem convingerea că, sub conducerea încercată a partidului comuniștilor, vom obține noi și noi victorii pe calea ridicării patriei noastre spre culmile înalte ale civilizației socialiste. *(Vii aplauze).*

Tovarăși,

Avîntul în muncă al poporului nostru își găsește o nouă expresie în rezultatele obținute în întîmpinarea zilei de 23 August. În primele șapte luni ale acestui an, planul producției globale industriale a fost realizat în proporție de 101,8% — sporul obținut peste prevederile planului ridicîndu-se la 1,5 miliarde de lei. Sarcinile de creștere a producției au fost realizate în toate ramurile industriale și în toate regiunile țării. Față de perioada corespunzătoare a anului trecut, producția globală industrială a crescut cu

14%. Succese însemnate s-au obținut și în creșterea producției agricole, în special la culturile de toamnă.

Prin realizarea planului pe 1965 se încheie planul șesenal, ale cărui sarcini fundamentale sînt, așa cum s-a subliniat pe larg la recentul Congres al partidului, îndeplinite cu succes. Aceasta creează baza trainică pentru trecerea la înfăptuirea Directivelor cu privire la dezvoltarea economiei naționale pe perioada 1966—1970.

Acordînd în continuare toată atenția îndeplinirii planului pe anul în curs, este totodată necesar să se asigure din timp condițiile tehnice-organizatorice în vederea înfăptuirii obiectivelor planului pe 1966, primul an al noului plan cincinal. Încă din prima zi a anului viitor să pornim cu toate forțele la realizarea sarcinilor trasate de Congres.

Cel de-al IX-lea Congres al Partidului Comunist Român a adoptat un măreț program de dezvoltare multilaterală a patriei, de continuare, pe o treaptă mai înaltă, a procesului de desăvîrșire a construcției socialiste. Congresul a stabilit obiectivele unui puternic avînt al industriei socialiste, făuririi unei agriculturi moderne, dezvoltării învățămîntului, științei și culturii, ridicării nivelului de trai al poporului, progresului întregii societăți.

Însuflețirea și entuziasmul cu care oamenii muncii au primit hotărîrile Congresului stau mărturie voinței întregului popor de a munci neobosit pentru traducerea lor în viață, pentru înflorirea României socialiste! *(Aplauze puternice, îndelungate).*

Tovarăși,

În condițiile determinate de victoria deplină a socialismului, Constituția din 1952 a devenit necorespunzătoare, fiind depășită istoricește. A apărut astfel necesitatea elaborării **unei noi legi fundamentale a statului, care să consacre actualele realități politice-sociale și economice ale ță-**

rii, schimbările din viața poporului, să asigure cadrul constituțional al desăvîrșirii construcției socialiste și pregătirii condițiilor pentru trecerea treptată la comunism. *(Vii aplauze).*

Comisia pentru elaborarea noii Constituții, pregătind proiectul cu consultarea largă și participarea activă a unui mare număr de cadre de partid și de stat, juriști, economiști, istorici, a ținut seama de transformările care au avut loc în economie, în întreaga viață socială, de evoluția orînduirii de stat și dezvoltarea democrației noastre socialiste, precum și de necesitatea perfecționării continue a activității organelor puterii, administrației de stat și judecătorești, corespunzător sarcinilor noii etape de dezvoltare a societății.

Considerînd necesară schimbarea denumirii țării, Comisia pentru elaborarea Constituției a propus ca patria noastră să se numească Republica Socialistă România! *(Aplauze furtunoase; asistența, în picioare, ovaționează).* Această propunere — întîmpinată cu entuziasm de întregul popor — corespunde pe deplin actualului stadiu de dezvoltare social-politică și economică a țării. Ne exprimăm convingerea că Marea Adunare Națională va adopta hotărîrea ca țara noastră să poarte denumirea de Republica Socialistă România. *(Vii aplauze).*

Veacuri de-a rîndul poporul român a cunoscut asuprirea și exploatarea națională și socială; înrobirea străină a ținut în loc vreme îndelungată dezvoltarea sa, a întîrziat pentru mult timp formarea statului național român. Încălcînd interesele poporului, clasele exploatatoare au dus o politică de aservire a țării; soarta României era hotărîtă de marile puteri imperialiste, trusturile și monopolurile străine stăpîneau cele mai importante bogății ale ei, independența și suveranitatea națională erau grav știrbite.

Dar nici jugul străin, nici exploatarea moşierilor şi capitaliştilor n-au putut opri mersul înainte al poporului român. Focul luptei naţionale şi sociale a ars necontenit, cînd cu vîlvătăi, care făceau pe asupritori să se cutremure, cînd mai potolit, ca apoi să se înteţească şi mai puternic. Multe pagini glorioase a înscris poporul român în lupta pentru libertate şi socialism. *(Aplauze)*. Graiul nu poate reda măreţia acestor lupte ; ele adeveresc şi vor adeveri peste veacuri vitalitatea şi înţelepciunea poporului nostru, care, trecînd prin grele încercări, a rămas neclintit şi a prins de fiecare dată noi puteri, ridicîndu-se, asemenea stejarului după furtună, şi mai mîndru spre soare. *(Aplauze)*.

Este ştiut, tovarăşi, că în decursul istoriei, exprimînd aspiraţiile de libertate şi independenţă ale poporului, patrioţii cei mai luminaţi au năzuit către o formă de stat democratică, progresistă, care să asigure libertate şi dreptate socială pentru cei mulţi, neatîrnarea politică şi înflorirea economică a ţării, să înfăptuiască dreptul sacru al poporului de a fi singur stăpîn în patria sa strămoşească. Marele patriot Nicolae Bălcescu, cu mai mult de 100 de ani în urmă, spunea : *„Patria, această fiinţă ideală, pe care locuitorii ei sînt gata a o apăra cu viaţa, este identitatea intereselor, ideilor, pasiunilor ce-i strînge şi-i uneşte în apărarea unui bine comun*[1]*... Aşadar de nevoie e ca românii să se întocmească în republică democratică... stat în care oamenii adunaţi îngrijesc singuri de soarta lor, fără a-şi pune stăpîni pe cap, avînd în lucrarea lor drept regulă dreptatea şi drept ţintă frăţia“.*[2]

Lupta pentru înfăptuirea năzuinţelor poporului a fost ridicată pe o treaptă superioară de mişcarea muncito-

---

[1] *N. Bălcescu.* „Opere“, vol. I, partea a II-a, Bucureşti, 1940, p. 160.

[2] *N. Bălcescu.* „Opere“, vol. I, Bucureşti, Editura Academiei R.P.R., 1953, p. 350, 351.

rească, de partidul comuniștilor — stegarul independenței naționale și libertății sociale. *(Aplauze)*.

Transformările petrecute în viața economică și în structura socială a țării, victoria socialismului au creat condiții pentru afirmarea din plin a ființei naționale a poporului, pentru înflorirea națiunii noastre socialiste și ridicarea ei pe o treaptă nouă de dezvoltare. Ca rezultat al dispariției claselor exploatatoare, al înlăturării antagonismelor de clasă, societatea a dobîndit un caracter omogen, unitar. Comunitatea intereselor fundamentale ale cetățenilor patriei, politica de ridicare economică a tuturor regiunilor, cultura socialistă comună, creșterea conștiinței socialiste a maselor populare determină dezvoltarea continuă a națiunii socialiste.

În capitalism evoluția națiunilor are loc în condițiile inegalității sociale, dependenței economice și politice, ale amestecului cercurilor imperialiste în treburile interne ale statelor. Dezvoltării libere a națiunii, în lumea capitalistă contemporană i se opun tot felul de teorii cosmopolite despre caracterul așa-zis perimat al națiunii și necesitatea „integrării", diferite uniuni monopoliste și organizații suprastatale, care îngrădesc și tind să lichideze suveranitatea și independența națională, să extindă sub forme noi dominația imperialistă și colonialistă asupra popoarelor.

În opoziție cu situația din capitalism, socialismul deschide calea dezvoltării multilaterale a națiunii socialiste, descătușează forțele și energiile inepuizabile ale poporului, le organizează și le îndrumă spre țelul măreț al progresului și prosperității întregii națiuni. Înflorirea națiunii noastre se înfăptuiește în condițiile întăririi prieteniei și colaborării frățești cu celelalte națiuni socialiste, pe bazele egalității în drepturi și respectului reciproc, în spiritul internaționalismului socialist.

Noua Constituție asigură condiții de manifestare suverană, independentă a națiunii, care va continua să aibă un rol de importanță hotărîtoare în întreaga perioadă istorică de construire a socialismului și comunismului. *(Aplauze puternice, îndelungate).*

Tovarăși,

Problema fundamentală a oricărei orînduiri sociale și de stat este problema puterii. În România socialistă întreaga putere aparține poporului, liber și stăpîn pe soarta sa, se exercită de către popor. Dînd expresie acestei realități, **Constituția proclamă Republica noastră stat al oamenilor muncii de la orașe și sate, suveran, independent și unitar, al cărui teritoriu este inalienabil și indivizibil.**

Clasa muncitoare, în trecut asuprită și exploatată, lipsită de drepturi politice, a devenit stăpînă asupra mijloacelor de producție, asupra roadelor muncii sale, îndeplinește cu succes rolul de clasă conducătoare a întregii societăți. Experiența bogată acumulată în conducerea societății, capacitatea mobilizatoare, spiritul de disciplină și organizare care îi sînt proprii și pe care le imprimă întregului popor, consecvența și fermitatea politică, înalta sa conștiință revoluționară situează clasa muncitoare pe pozițiile cele mai înaintate ale luptei poporului pentru socialism. Legea fundamentală a statului consfințește această realitate a vieții noastre noi. **Întărirea continuă a rolului conducător al clasei muncitoare este o necesitate obiectivă pentru realizarea cu succes a sarcinilor istorice din întreaga perioadă a construirii socialismului și comunismului.** *(Vii aplauze).*

Țărănimea, înrobită odinioară moșierilor și capitaliștilor, stăpînă astăzi pe pămînt, în alianță cu clasa muncitoare, participă la conducerea societății. Devenită în urma cooperativizării socialiste a agriculturii o clasă omo-

genă, cu interese unitare, țărănimea cooperatistă își aduce din plin contribuția la înflorirea economică și progresul țării.

Făurită în focul luptelor pentru cucerirea puterii, alianța clasei muncitoare cu țărănimea s-a călit și cimentat continuu, dobîndind un conținut nou prin extinderea relațiilor socialiste de producție în întreaga economie. **Proiectul de Constituție subliniază că alianța muncitorească-țărănească reprezintă baza puterii poporului, temelia de granit a orînduirii noastre socialiste.**

Intelectualitatea, care nu avea în vechea societate condiții prielnice pentru o muncă de creație închinată intereselor poporului, progresului țării, a devenit o intelectualitate nouă, participantă activă la lupta oamenilor muncii pentru prosperitatea patriei. Dispunînd de cele mai largi posibilități de afirmare, ea își pune din plin, împreună cu toți cei ce muncesc, cunoștințele și talentul în slujba construcției socialiste.

Însuflețite de un puternic patriotism, în strînsă unitate, clasa muncitoare, țărănimea, intelectualitatea, celelalte categorii de oameni ai muncii, fără deosebire de naționalitate, muncesc umăr la umăr pentru dezvoltarea continuă a economiei și culturii țării, pentru bunăstarea poporului.

Forța politică conducătoare a întregii societăți, călăuza încercată a poporului nostru în lupta pentru o viață mai bună, organizatorul tuturor victoriilor oamenilor muncii în măreața operă de zidire a societății socialiste este Partidul Comunist Român. *(Aplauze îndelungate).* Dragostea și încrederea nețărmurită cu care poporul nostru urmează și înfăptuiește politica partidului comuniștilor, a cărui înaltă misiune este slujirea devotată a intereselor celor ce muncesc, este rezultatul istoric al luptei de eliberare națională și socială dusă timp de decenii, al

desfăşurării victorioase a revoluţiei socialiste. În condiţiile noii etape de dezvoltare a societăţii creşte şi mai mult rolul partidului de organizator şi conducător al întregii opere de construcţie a socialismului. De aceea, legea fundamentală a ţării consfinţeşte faptul că Partidul Comunist Român este forţa politică conducătoare în Republica Socialistă România. *(Vii aplauze).*

Tovarăşi,

Noua Constituţie subliniază rolul uriaş pe care-l are în orînduirea noastră proprietatea socialistă asupra mijloacelor de producţie — fie proprietate de stat asupra bunurilor aparţinînd întregului popor, fie proprietate cooperatistă asupra bunurilor aparţinînd fiecărei organizaţii cooperatiste.

Făurind proprietatea socialistă, oamenii muncii, creatorii tuturor bunurilor materiale, au devenit singurii deţinători ai bogăţiilor ţării, pe care le folosesc în interesul bunăstării întregului popor, al înfloririi patriei. *(Aplauze).*

Proprietatea socialistă creează posibilitatea dezvoltării planificate a economiei naţionale, utilizării raţionale a resurselor materiale şi de muncă, îmbinării activităţii diferitelor ramuri într-un tot unitar. Pe baza ei se înfăptuieşte consecvent principiul socialist de retribuire — repartiţia după cantitatea şi calitatea muncii.

Cuprinzînd bogăţiile subsolului, minele, fondul funciar de stat, pădurile, apele, izvoarele de energie naturală, fabricile şi uzinele, băncile, gospodăriile agricole de stat, staţiunile de maşini şi tractoare, căile de comunicaţie, mijloacele de transport şi telecomunicaţii, precum şi alte bunuri materiale aparţinînd întregului popor, **proprietatea socialistă de stat are rolul hotărîtor în dezvoltarea economică a ţării, în ridicarea continuă a nivelului de trai al oamenilor muncii.**

În proiectul de Constituție se acordă o atenție deosebită cooperativelor agricole de producție. Formă socialistă de unire a țărănimii și mijloacelor ei de producție, care asigură împletirea strînsă a intereselor țărănimii cu ale întregii societăți, ele au un rol de seamă în dezvoltarea economiei în întreaga perioadă istorică de construire a socialismului și comunismului. Deținînd locul cel mai important în agricultura țării, cooperativele de producție aduc o tot mai mare contribuție la dezvoltarea economiei naționale, la creșterea bunăstării poporului. De aceea, proiectul de Constituție garantează și ocrotește proprietatea cooperativelor agricole de producție asupra pămîntului, animalelor, uneltelor, instalațiilor și construcțiilor ce le aparțin.

În același timp este garantată proprietatea personală a țăranilor cooperatori asupra casei de locuit și construcțiilor gospodărești anexe, a terenului pe care se află acestea, precum și asupra animalelor de producție și inventarului agricol mărunt, în conformitate cu Statutul cooperativelor agricole de producție.

După cum este cunoscut, într-o serie de localități de deal și munte există țărani care, din cauza condițiilor naturale, nu s-au putut uni în cooperative agricole de producție. În proiectul de Constituție este înscrisă garantarea de către stat a proprietății lor asupra pămîntului pe care îl lucrează, asupra animalelor și uneltelor de muncă.

Proprietatea socialistă, de stat și cooperatistă se îmbină armonios, întărirea lor continuă fiind o condiție de bază a progresului întregii noastre societăți.

Proiectul de Constituție stabilește ca îndatorire primordială, profund patriotică, a tuturor organelor de stat și economice, a tuturor cetățenilor apărarea și dezvoltarea continuă a proprietății socialiste.

Tovarăşi,

Socialismul asigură manifestarea multilaterală a posibilităţilor de creaţie ale individului şi colectivităţii. **Lichidarea exploatării omului de către om a descătuşat personalitatea umană, creînd condiţii pentru înflorirea ei, pentru afirmarea iniţiativei şi capacităţii celor ce muncesc pe toate planurile activităţii sociale.**

Este bine, tovarăşi, acum, cînd adoptăm noua Constituţie, să ne reamintim de vremurile nu prea îndepărtate cînd la cîrma ţării se aflau capitaliştii şi moşierii. De la prima Constituţie a României, de acum aproape un veac, la Constituţia României Socialiste este o deosebire ca de la cer la pămînt. Ce drepturi aveau muncitorii şi ţăranii ? Inegalitatea economică, exploatarea şi asuprirea erau însoţite de îngrădirea drepturilor şi libertăţilor democratice. Chiar acele drepturi şi libertăţi pe care le prevedea Constituţia, în România burghezo-moşierească nu erau acordate, în fapt, oamenilor muncii. Mii şi mii de fii ai poporului român, comunişti şi patrioţi înaintaţi, au înfruntat închisorile şi lagărele, şi-au dat chiar viaţa, ridicîndu-se la luptă pentru drepturi şi libertăţi democratice, pentru interesele vitale ale celor ce muncesc.

Această stare de lucruri continuă să existe încă într-o bună parte a societăţii omeneşti contemporane, acolo unde domneşte exploatarea omului de către om, unde stăpîneşte puterea capitalului. Atîta timp cît vor continua să existe inegalitate economică şi socială între membrii societăţii, raporturi de la stăpîni la exploataţi, nu se poate vorbi de o adevărată egalitate în drepturi a cetăţenilor, de dezvoltarea liberă a omului.

Numai socialismul eliberează omul de asuprire şi inegalitate. *(Aplauze).* **Devenit stăpîn pe mijloacele de producţie, pe toate bunurile materiale, omul devine stăpîn şi**

făuritor al propriului său viitor. Se poate spune într-adevăr că o dată cu victoria socialismului omul pășește în imperiul libertății. *(Aplauze).*

Cucerirea puterii de către clasa muncitoare în țara noastră, succesele obținute în construcția socialismului constituie baza asigurării egalității în drepturi a tuturor cetățenilor în viața economică, politică, juridică, socială și culturală. Constituția prevede că drepturile cetățenilor nu pot fi îngrădite de nici un considerent de naționalitate, rasă, sex sau religie.

Progresul continuu al țării, întărirea și dezvoltarea bazei economice a societății, științei și culturii, ridicarea nivelului de viață materială și culturală al întregului popor consolidează și lărgesc drepturile și libertățile celor ce muncesc, asigură dezvoltarea democrației socialiste. În procesul desăvîrșirii construcției socialismului se creează posibilități tot mai largi pentru manifestarea liberă a personalității omului în toate domeniile vieții sociale, ceea ce face să crească tot mai mult contribuția maselor poporului la înfăptuirea vastului program de dezvoltare a societății, în scopul ridicării nivelului de bunăstare și civilizație al întregului popor.

Proiectul de Constituție proclamă și garantează dreptul la muncă al tuturor cetățenilor — una din cuceririle fundamentale ale regimului nostru socialist. Construirea socialismului asigură membrilor societății condiții de muncă corespunzătoare pregătirii lor, posibilități nelimitate de afirmare a energiei, talentului și aptitudinilor lor creatoare, în țara noastră munca fiind criteriul determinant al poziției individului în societate. Sînt ocrotite veniturile rezultate din muncă, proprietatea personală a cetățenilor, dreptul la moștenire asupra ei.

Constituția țării garantează dreptul la învățămînt, la odihnă, la asigurarea materială pentru bătrînețe, boală

sau incapacitate de muncă, reflectînd grija partidului și guvernului pentru crearea unor condiții de viață tot mai bune celor ce muncesc. Pe baza succeselor obținute în dezvoltarea economiei și creșterea venitului național, statul cheltuiește anual din buget o pătrime pentru învățămîntul de toate gradele, pentru nevoile social-culturale ale maselor, odihnă, pensii, ocrotirea sănătății și asigurări sociale, creînd astfel posibilitatea exercitării în fapt a drepturilor înscrise în Constituție.

Una din marile victorii politice ale regimului socialist obținute pe baza aplicării politicii naționale juste, marxist-leniniste, a partidului comunist este făurirea prieteniei frățești dintre poporul român și naționalitățile conlocuitoare din patria noastră.

Constituția proclamă și garantează egalitatea deplină în drepturi a cetățenilor țării, fără deosebire de naționalitate sau rasă. Baza adevăratei egalități și a afirmării multilaterale a tuturor cetățenilor o constituie dezvoltarea economică în toate regiunile, creșterea armonioasă a forțelor de producție pe întregul teritoriu al țării.

O expresie a drepturilor largi de care se bucură oamenii muncii aparținînd naționalităților conlocuitoare din țara noastră, a participării lor la conducerea treburilor obștești este faptul că din rîndul acestora se numără 67 de deputați în Marea Adunare Națională — organul suprem al puterii de stat — și aproape 16 000 de deputați în sfaturile populare. Regimul nostru asigură tuturor naționalităților conlocuitoare folosirea liberă a limbii materne, cărți, ziare, reviste, teatre, învățămînt de toate gradele în limba proprie. **Oamenii muncii români, maghiari, germani și de alte naționalități alcătuiesc împreună marea familie a României socialiste, muncesc strîns uniți, sub conducerea partidului, pentru înflorirea patriei comune.** *(Vii și puternice aplauze).*

Socialismul a creat femeilor posibilitatea de a lua parte activă la viața politică și socială a țării. Aceasta se oglindește în numărul mare de femei care sînt deputate în Marea Adunare Națională și în sfaturile populare, care îndeplinesc funcții de răspundere în economie, în aparatul de stat și în organizațiile obștești. Reflectînd grija partidului și guvernului pentru creșterea rolului femeilor în societate, Constituția consfințește egalitatea în drepturi a femeii cu bărbatul, ocrotește căsătoria și familia, interesele mamei și copilului. *(Aplauze).*

Tinerei generații îi sînt create minunate condiții de pregătire pentru viață, de manifestare a elanului și energiei sale clocotitoare, de înfăptuire a celor mai îndrăznețe visuri și năzuințe, de afirmare nestingherită în activitatea creatoare pusă în slujba poporului, a patriei socialiste. Proiectul noii Constituții consfințește aceste drepturi, subliniind că Republica Socialistă România asigură dezvoltarea aptitudinilor fizice și intelectuale ale tineretului. *(Aplauze).*

În socialism masele participă la activitatea de conducere a treburilor statului. Cu cît înaintăm pe calea desăvîrșirii construcției socialiste, participarea celor ce muncesc la rezolvarea problemelor vieții sociale se extinde, se **lărgește democrația socialistă.** A devenit o practică în activitatea partidului și guvernului consultarea poporului în cele mai importante probleme ale politicii interne și externe, în elaborarea planurilor de dezvoltare a economiei naționale, sprijinirea în toate acțiunile pe care le întreprind pe inițiativa creatoare a milioanelor de oameni ai muncii. Aceasta e o dovadă a forței și vitalității orînduirii noastre socialiste, a legăturilor strînse dintre partid și popor. *(Aplauze).*

Pornind de la rolul crescînd pe care-l au organizațiile sociale și obștești în societatea noastră, Constituția asigură

dreptul de asociere al cetăţenilor în organizaţii sindicale, cooperatiste, de tineret, femei, social-culturale, în uniuni de creaţie, asociaţii ştiinţifice, tehnice. Statul sprijină activitatea organizaţiilor de masă şi obşteşti, dezvoltarea bazei lor materiale, ocroteşte patrimoniul acestora. Constituţia subliniază importanţa activităţii organizaţiilor de masă şi obşteşti, prin care Partidul Comunist Român, ca forţă politică conducătoare a societăţii, înfăptuieşte o legătură organizată cu clasa muncitoare, ţărănimea, intelectualitatea şi celelalte categorii de oameni ai muncii, asigură larga participare a maselor la viaţa politică, economică, socială, culturală, la exercitarea controlului obştesc, le mobilizează în lupta pentru desăvîrşirea construcţiei socialiste.

Constituţia României Socialiste reflectă împlinirea aspiraţiilor de libertate ale celor ce muncesc, ea reprezintă Carta libertăţii şi suveranităţii naţionale, a înfloririi naţiunii socialiste, a egalităţii depline în drepturi pentru toţi cetăţenii patriei, fără deosebire de naţionalitate, a afirmării multilaterale a demnităţii şi personalităţii omului, constructor al socialismului, făuritor conştient al propriei sale istorii. *(Aplauze puternice, prelungite).*

Tovarăşi,

Întreaga istorie a dezvoltării societăţii omeneşti demonstrează că statul a reprezentat întotdeauna principalul mijloc cu ajutorul căruia clasele dominante şi-au menţinut şi exercitat puterea. În condiţiile orînduirii socialiste, cînd, pentru prima dată, puterea aparţine celor ce muncesc, clasa muncitoare, clasa conducătoare a societăţii, foloseşte statul în scopul lichidării exploatării omului de către om, construirii socialismului şi comunismului. *(Aplauze).*

Experiența țării noastre, ca și a celorlalte țări socialiste, arată că, pe măsura înaintării pe drumul socialismului, funcțiile statului evoluează corespunzător cerințelor tot mai complexe ale societății ; sporesc considerabil atribuțiile statului de organizator al economiei naționale, al activității științifice și culturale, în toate domeniile vieții sociale, în asigurarea progresului continuu al țării și ridicării bunăstării poporului.

Creșterea continuă a forțelor de producție, caracterul socialist al economiei impun planificarea, conducerea și îndrumarea centralizată, unitară a tuturor domeniilor de activitate în scopul dezvoltării armonioase a întregii societăți. Principiul centralismului democratic — principiu călăuzitor fundamental al activității de stat — asigură îmbinarea și concentrarea tuturor forțelor într-o singură direcție, spre un singur țel — înflorirea continuă a economiei, științei și culturii, avîntul întregii vieți sociale.

În vederea ridicării continue a nivelului activității de stat se impune perfecționarea formelor și metodelor de organizare, conducere și planificare corespunzător sarcinilor concrete ale dezvoltării societății. Trebuie să se țină seama de ceea ce experiența, practica noastră a dovedit a fi necesar și viabil ; învățîndu-se atît din succese cît și din neajunsuri, e necesar să se aducă îmbunătățirile pe care le impun viața, cerințele construcției socialiste.

Măsurile luate de conducerea partidului și guvernului cu privire la îmbunătățirea muncii de conducere și planificare a economiei duc la creșterea contribuției, în elaborarea planurilor economice anuale și de perspectivă, a ministerelor și întreprinderilor, cărora le revine un rol principal, activ în determinarea sarcinilor din sectoarele de care răspund. Dispunînd încă din acest an de planul pe întreaga perioadă de cinci ani, ministerele și întreprinderile au sarcina de a stabili amănunțit, din timp,

toate măsurile pentru asigurarea înfăptuirii prevederilor planului în cele mai bune condiții.

Dezvoltarea continuă a activității de stat, experiența acumulată în acest domeniu au făcut necesară și posibilă lărgirea atribuțiilor ministerelor și celorlalte instituții centrale, precum și ale conducerilor întreprinderilor. Aceasta va permite rezolvarea mai operativă a problemelor, al căror volum și diversitate cresc neîncetat, va determina sporirea răspunderii organelor de stat în conducerea și îndrumarea concretă a activității economice și din alte domenii. În același timp, ele trebuie să dea dovadă de o grijă deosebită pentru întărirea disciplinei de stat, respectarea legilor țării, apărarea intereselor statului și ale tuturor oamenilor muncii.

Principiul de bază în activitatea organelor economice și de planificare — ca de altfel și în celelalte domenii ale vieții de stat și construcției socialismului — este conducerea colectivă. Realitatea arată că oricît ar fi de capabil un conducător din oricare sector al vieții sociale, el poate să cunoască și să rezolve în mod just problemele din sfera sa de activitate numai în măsura în care se bizuie pe experiența colectivului în care lucrează. Subaprecierea colectivului, subiectivismul și arbitrarul în muncă generează greșeli, creează teren prielnic pentru tot felul de abuzuri, care aduc prejudicii operei de construcție socialistă. De aceea, Congresul al IX-lea al partidului nostru a trasat ca sarcină luarea măsurilor organizatorice care să asigure îmbinarea armonioasă a răspunderii personale cu conducerea colectivă atît în activitatea organelor centrale cît și a instituțiilor și întreprinderilor.

Clasa muncitoare, poporul au încredințat conducătorilor organelor de stat centrale și locale și din întreprinderi sarcina de mare răspundere de a administra fabricile, uzinele, minele, șantierele, gospodăriile agricole de stat,

instituțiile publice. Ei trebuie să răspundă acestei încrederi muncind cu elan și pricepere pentru buna gospodărire, dezvoltarea și înflorirea continuă a unităților pe care le conduc.

În dezvoltarea societății socialiste apar o serie de contradicții neantagoniste, care trebuie să-și găsească rezolvarea în mod organizat și conștient. Aceasta impune o permanentă îmbunătățire a activității organelor de stat, a metodelor lor de muncă. Forța motrice a mersului înainte al societății noastre este critica și autocritica, care ajută la dezvăluirea lipsurilor, la promovarea noului în toate sectoarele vieții sociale. **Critica și autocritica trebuie să fie folosite în activitatea tuturor organelor de stat, ca un factor de seamă al construcției socialiste.**

Controlul are un rol deosebit de important în asigurarea realizării sarcinilor ; el este o parte inseparabilă a muncii de conducere colectivă. De aceea este necesar să aducem îmbunătățiri organizatorice care să asigure efectuarea unui control concret și permanent în toate sectoarele vieții sociale. Organele de stat trebuie să acorde mai multă atenție decît pînă acum atragerii celor mai buni activiști, a specialiștilor cu cea mai înaltă calificare, a oamenilor de știință la rezolvarea tuturor problemelor pe care le ridică activitatea din domeniul respectiv. Ele trebuie să se sprijine pe forța creatoare inepuizabilă și inegalabilă a oamenilor muncii, pe spiritul lor de inițiativă, pe tot ceea ce are mai bun societatea noastră socialistă. *(Vii aplauze)*.

Tovarăși,

Marea Adunare Națională, expresie a voinței întregului popor, care asigură participarea maselor, prin reprezentanții lor, la conducerea țării, este organul suprem al puterii de stat și unicul organ legiuitor al țării. Consti-

tuția stabilește că Marea Adunare Națională elaborează principiile de bază ale politicii interne și internaționale a țării, adoptă planul de stat, bugetul, normele fundamentale în vederea dezvoltării societății. Marea Adunare Națională organizează toate organele centrale ale statului, stabilește împuternicirile, modul de funcționare și controlează activitatea lor. Se statornicește rolul Marii Adunări Naționale în exercitarea controlului general al aplicării Constituției, ea hotărînd în mod exclusiv asupra caracterului constituțional al legilor.

O expresie a dezvoltării democrației noastre socialiste este sporirea atribuțiilor Marii Adunări Naționale în exercitarea controlului asupra economiei și întregii activități de stat. Aceasta are o deosebită importanță pentru îmbunătățirea muncii organelor și organizațiilor centrale și locale ale administrației de stat, a întregului aparat de stat. Proiectul de Constituție prevede sporirea rolului comisiilor permanente în efectuarea, potrivit competenței lor, a controlului de către Marea Adunare Națională. Oricare cetățean al țării se poate adresa Marii Adunări Naționale și comisiilor acesteia în orice problemă de interes general de stat, precum și în probleme de interes personal.

În scopul asigurării continuității permanente a puterii de stat și rezolvării problemelor dintre sesiunile Marii Adunări Naționale de către un organ colectiv, emanînd din Marea Adunare Națională și subordonat acesteia, funcționează Consiliul de Stat, care îndeplinește atribuții însemnate în viața țării noastre. Consiliul de Stat răspunde în fața Marii Adunări Naționale de exercitarea atribuțiilor, respectarea și executarea în activitatea de stat a legilor și hotărîrilor Marii Adunări Naționale. Fiecare dintre membrii Consiliului de Stat poartă răspunderea pentru întreaga activitate a acestuia.

În proiectul de Constituție se acordă o atenție deosebită stabilirii atribuțiilor Consiliului de Miniștri — organ suprem al administrației de stat, care exercită conducerea generală a activității executive pe întreg teritoriul țării. În aceasta se exprimă creșterea rolului și răspunderii ministerelor, a Consiliului de Miniștri, ca organ colectiv în înfăptuirea politicii interne și externe a partidului. Consiliul de Miniștri asigură executarea legilor, conduce, coordonează și controlează întreaga activitate a ministerelor și a celorlalte organe centrale și locale ale administrației de stat. Proiectul noii Constituții stabilește că Consiliul de Miniștri își desfășoară activitatea pe baza conducerii colective, care garantează înfăptuirea în practică a unității de acțiune politică și administrativă a ministerelor și celorlalte organe centrale ale administrației de stat. Răspunderea colectivă a Consiliului de Miniștri în fața Marii Adunări Naționale se exprimă prin aceea că fiecare membru al său este răspunzător atît pentru propria sa activitate cît și pentru întreaga activitate a Consiliului de Miniștri.

Ținînd seama de experiența de pînă acum, în cadrul Consiliului de Miniștri se va crea un organ mai restrîns, care să aibă sarcina rezolvării în colectiv a problemelor ce necesită o rezolvare urgentă. În acest scop se propune formarea Biroului Permanent al Consiliului de Miniștri. Sîntem convinși că aceasta va contribui la îmbunătățirea conducerii colective, a activității generale a Consiliului de Miniștri.

Sfaturile populare, organe locale ale puterii de stat în regiuni, raioane, orașe și comune, au atribuții de mare răspundere în conducerea economiei locale, în gospodărirea orașelor și satelor, în îndrumarea activității de învățămînt, cultură și sănătate, ele aduc o contribuție însemnată la dezvoltarea societății noastre. În procesul

desăvîrşirii construcţiei socialismului vor creşte şi mai mult rolul şi importanţa sfaturilor populare şi de aceea este necesar să se îmbunătăţească şi să se perfecţioneze continuu munca lor.

Sesiunile vor trebui să îndeplinească un rol tot mai important în activitatea sfaturilor populare, lărgindu-şi sfera de preocupări în vederea rezolvării efective a celor mai importante probleme de stat pe plan local. Lucrătorilor sfaturilor populare le revine datoria de a ridica continuu nivelul activităţii lor, de a-şi îmbunătăţi metodele şi stilul de muncă, de a manifesta receptivitate faţă de ceea ce este nou şi înaintat, grijă şi solicitudine faţă de cererile şi nevoile oamenilor muncii. Ridicarea continuă a nivelului activităţii organelor locale ale puterii de stat va aduce o contribuţie însemnată la înflorirea regiunilor, raioanelor, oraşelor şi comunelor patriei, la creşterea bunăstării celor ce muncesc.

Sarcini importante revin sfaturilor populare în organizarea participării active a cetăţenilor la rezolvarea pe plan local a treburilor de stat şi obşteşti. Întreaga lor activitate trebuie să ducă la întărirea continuă a legăturilor cu masele largi de oameni ai muncii, la extinderea şi intensificarea iniţiativei cetăţeneşti, la dezvoltarea democraţiei noastre socialiste.

Proiectul Constituţiei stabileşte drepturile şi îndatoririle deputaţilor, relevînd însemnătatea deosebită a rolului lor în orînduirea noastră socialistă, înalta răspundere pe care o au în faţa întregului popor pentru progresul şi propăşirea patriei. Spre deosebire de parlamentele burgheze, alcătuite în marea lor majoritate din reprezentanţi ai claselor exploatatoare, în organele puterii de stat din ţara noastră sînt aleşi cei mai de seamă fii ai poporului — muncitori, ţărani, intelectuali —, aceasta reprezentînd cea mai grăitoare expresie a democratismului orînduirii socia-

liste. În Marea Adunare Națională sînt 272 de deputați muncitori și țărani, 193 de intelectuali, iar în sfaturile populare peste 30 000 de muncitori, aproape 86 000 de țărani și peste 24 000 de intelectuali. Deputatul are datoria de a cunoaște îndeaproape problemele care-i preocupă pe oamenii muncii, cerințele și nevoile dezvoltării economice și sociale a regiunilor și raioanelor țării, de a-și aduce contribuția activă la soluționarea acestora, la înfăptuirea politicii partidului și guvernului.

Tovarăși,

Legile țării noastre exprimă voința și interesele întregului popor, servesc înfloririi patriei, bunăstării celor ce muncesc, asigură manifestarea liberă a aptitudinilor și capacităților cetățenilor în viața politică, economică și social-culturală. În aceasta își găsește izvorul noua atitudine față de legi a oamenilor muncii, conștiința înaltelor răspunderi și îndatoriri cetățenești față de societatea socialistă. Proiectul noii Constituții consemnează obligațiile fiecărui cetățean de a respecta legile țării, de a-și aduce contribuția la dezvoltarea proprietății socialiste, apărarea patriei, înflorirea întregii societăți.

Ca rezultat al întăririi orînduirii socialiste, al dezvoltării economiei și ridicării bunăstării populației, al creșterii nivelului de cultură și al conștiinței socialiste a maselor, se manifestă cu tot mai mare forță noua atitudine cetățenească, spiritul de răspundere al oamenilor muncii față de interesele colectivității, ale patriei socialiste. Aceasta se oglindește și în reducerea infracțiunilor, a cazurilor de încălcare a normelor de conviețuire socială.

Nu trebuie însă să uităm, tovarăși, că în societatea noastră mai continuă să se manifeste, sub diferite forme, influențe ale mentalității înapoiate, specifică claselor exploatatoare, dispărute pentru totdeauna de pe scena isto-

riei. În același timp, în lume acționează imperialismul, ostil socialismului, ceea ce face ca, pe diferite căi, să pătrundă din afară concepții străine. Aceasta impune păstrarea vigilenței și a combativității față de orice manifestare dăunătoare intereselor socialismului. Organele de stat, justiția au îndatoriri de mare însemnătate în apărarea cuceririlor revoluționare ale oamenilor muncii, a tuturor legilor statului împotriva acelora care atentează la interesele celor ce muncesc, ale cauzei socialismului ; **întreaga lor activitate trebuie să fie pătrunsă de grija față de om, de spiritul răspunderii pentru respectarea legalității socialiste.**

O însemnătate deosebită are în etapa actuală activitatea educativă desfășurată de organele de stat și obștești în rîndul oamenilor muncii, cultivarea înaltelor trăsături etice și cetățenești ale acestora. Opinia publică joacă un rol tot mai important în respectarea normelor de conviețuire socială, ea constituie un ajutor de preț în activitatea organelor statului socialist.

Partidul și statul acordă o atenție deosebită întăririi continue a capacității de apărare a țării, asigurării muncii pașnice a poporului român. Armata noastră, creată și educată de partid, este scut de nădejde al cuceririlor revoluționare ale poporului, al independenței și suveranității naționale. *(Aplauze puternice)*. În colaborare cu armatele țărilor participante la Tratatul de la Varșovia și ale celorlalte țări socialiste, ea își aduce contribuția la apărarea cauzei socialismului și păcii în lume.

Dezvoltarea și întărirea statului socialist, care va reprezenta încă multă vreme un factor esențial al progresului societății, creșterea rolului său organizator în viața socială, este o cerință a înaintării țării noastre pe drumul desăvîrșirii construcției socialismului. Aceasta corespunde intereselor cauzei generale a celor ce muncesc, contribuie la

afirmarea socialismului pe plan mondial ca model de organizare a societății și a relațiilor internaționale.

Orînduirea noastră este puternică ; ea se bazează pe comunitatea de interese și țeluri a claselor și categoriilor sociale din care este alcătuită societatea, pe unitatea întregului popor în jurul partidului și guvernului. Acesta este cadrul în care are loc dezvoltarea continuă a democrației socialiste, lărgirea drepturilor și libertăților cetățenești, concomitent cu creșterea răspunderii membrilor societății față de interesele generale ale poporului.

Proiectul noii Constituții demonstrează prin toate prevederile pe care le cuprinde că fundamentala caracteristică a orînduirii noastre sociale și de stat este profundul ei democratism. **Superioritatea democrației socialiste stă în faptul că ea asigură participarea la exercitarea puterii, la conducerea treburilor țării a întregului popor, în interesul propriei sale bunăstări și fericiri. Acesta este izvorul inepuizabil al forței și vitalității societății noastre, garanția mersului victorios înainte pe drumul progresului și civilizației socialiste.** *(Aplauze prelungite).*

Tovarăși,

Proiectul de Constituție oglindește hotărîrea poporului român de a-și consacra toate forțele muncii pașnice, constructive, pentru progresul și înflorirea patriei. În deplină concordanță cu aceasta, el reflectă principiile de bază ale politicii externe a țării, stabilește obiectivele fundamentale ale statului socialist român în relațiile cu celelalte state. **Constituția Republicii Socialiste România exprimă voința poporului român de pace și prietenie între popoare.** *(Vii aplauze).*

Înfăptuind politica partidului, statul nostru pune în centrul politicii sale externe întărirea relațiilor de prietenie și colaborare frățească cu toate țările socialiste, consi-

derînd ca o îndatorire a sa internaționalistă să-și aducă contribuția activă la întărirea unității și coeziunii sistemului socialist mondial sub steagul marxism-leninismului — cerință esențială a dezvoltării procesului revoluționar mondial, a victoriei cauzei socialismului și păcii în lumea întreagă. *(Aplauze puternice).*

În același timp, țara noastră promovează relații multilaterale, economice, tehnice-științifice, culturale, cu toate statele, fără deosebire de orînduire socială, în spiritul principiilor coexistenței pașnice. Experiența vieții internaționale arată că dezvoltarea unor astfel de relații constituie un important factor al progresului economic și cultural mondial, al întăririi păcii și înțelegerii între popoare.

La temelia relațiilor externe ale țării noastre stau principiile de nezdruncinat ale suveranității și independenței naționale, egalității în drepturi, neamestecului în treburile interne, avantajului reciproc. *(Aplauze puternice).* Întreaga desfășurare a vieții internaționale arată că respectarea acestor principii are o însemnătate hotărîtoare pentru dezvoltarea unor relații normale între state, pentru asigurarea dreptului fiecărui popor de a-și hotărî propria soartă, de a-și rezolva singur treburile, potrivit voinței sale. Imixtiunile sub orice formă în treburile altor popoare frînează progresul lor social, duc la încordare și neîncredere între state, dăunează colaborării internaționale, creează pericole pentru cauza păcii.

Militînd cu fermitate împotriva politicii agresive a imperialismului, a oricăror încercări de subminare a independenței și suveranității popoarelor, țara noastră își manifestă solidaritatea cu toate popoarele care luptă pentru eliberarea lor națională și socială, pentru pace și progres. *(Aplauze puternice).*

Poporul român și-a exprimat solidaritatea frățească cu lupta eroică a poporului vietnamez, i-a acordat și îi

acordă sprijin pentru victoria cauzei sale drepte. *(Aplauze puternice).* Poporul nostru condamnă cu hotărîre agresiunea imperialistă americană în Vietnam, recentele măsuri luate de guvernul S.U.A. de extindere a intervenției, care accentuează primejdiile pentru cauza păcii, agravează situația internațională. Poporul român se pronunță pentru aplicarea acordurilor de la Geneva, încetarea bombardamentelor împotriva R.D. Vietnam și a războiului de agresiune din Vietnamul de sud, retragerea tuturor trupelor intervenționiste, respectarea dreptului poporului vietnamez de a-și rezolva singur treburile sale interne.

Este mai necesar decît oricînd ca popoarele iubitoare de pace, toate forțele mondiale ale păcii și progresului să intensifice eforturile împotriva acțiunilor agresive ale imperialismului, să lupte într-un singur front și să-și întărească unitatea — condiție esențială pentru afirmarea dreptului la libertate al fiecărui popor, pentru dezvoltarea procesului de înnoire social-politică a lumii, pentru salvgardarea păcii omenirii. *(Aplauze îndelungate).*

Tovarăși,

Legea fundamentală pe care Marea Adunare o va adopta acum este expresia voinței întregului nostru popor. Proiectul de Constituție, primit cu mare însuflețire și entuziasm, a format obiectul unei ample discuții publice, în adunări, mitinguri, presă și radio, în cadrul căreia oamenii muncii și-au exprimat deplina adeziune și aprobare. Participarea maselor largi la dezbaterea proiectului de Constituție este încă o manifestare a democrației noastre socialiste.

In cadrul dezbaterilor s-au făcut numeroase propuneri, dintre care o parte au fost introduse în textul prezentat Marii Adunări Naționale. Cele mai multe se referă la probleme care se pot rezolva prin lege sau privesc ac-

tivitatea diverselor organe de stat; ele vor fi studiate şi îşi vor găsi soluţionarea corespunzătoare.

Proiectul de Constituţie a Republicii Socialiste România a fost primit cu viu interes şi peste hotarele ţării de opinia publică din ţările socialiste şi din numeroase alte ţări ale lumii, fiind larg comentat în presa internaţională.

Ecoul internaţional al proiectului de Constituţie oglindeşte atenţia cu care sînt urmărite realizările României, reflectă prestigiul de care se bucură ţara noastră, poporul român pe plan internaţional. *(Aplauze).*

În condiţiile cînd imperialismul intervine cu brutalitate pentru a împiedica lupta de eliberare a popoarelor, călcînd în picioare suveranitatea şi independenţa lor naţională, cînd într-un şir de ţări reacţiunea intensifică atacurile împotriva drepturilor şi libertăţilor democratice ale oamenilor muncii, înteţeşte asuprirea naţională şi socială, cînd colonialismul mai menţine un şir de popoare în stare de robie — Constituţia Republicii Socialiste România arată ce poate înfăptui un popor care a scuturat jugul asupririi naţionale şi sociale şi înaintează hotărît pe drumul socialismului. *(Vii aplauze).*

Constituţia României Socialiste, realizările măreţe ale patriei noastre demonstrează superioritatea orînduirii socialiste asupra celei capitaliste, contribuie la creşterea forţei de atracţie a ideilor socialiste, constituie un aport al poporului român la măreaţa cauză a libertăţii popoarelor şi victoriei socialismului în lume. *(Aplauze puternice).*

Tovarăşi,

Prin bilanţul marilor cuceriri pe care îl cuprinde, prin înaltul umanism ce caracterizează prevederile sale, noua Constituţie a ţării are o puternică forţă mobilizatoare. Ea însufleţeşte şi mai mult clasa muncitoare, ţărănimea, in-

telectualitatea, pe toți oamenii muncii de la orașe și sate, fără deosebire de naționalitate, în munca și lupta pentru îndeplinirea hotărîrilor istoricului Congres al IX-lea al Partidului Comunist Român, pentru înfăptuirea sarcinilor desăvîrșirii construcției socialiste. *(Vii aplauze).*

Sîntem chemați, tovarăși deputați, să adoptăm legea fundamentală a României Socialiste, care întruchipează realizarea visurilor celor mai îndrăznețe pentru care a luptat și a muncit poporul nostru, s-au jertfit cei mai buni fii ai săi. În fața țării noastre se deschid perspective mărețe ; nici o generație nu a avut fericirea de a fi părtașă la asemenea grandioase transformări sociale, de a vedea atît de limpede și de apropiat viitorul strălucit al țării. *(Aplauze).* Ce poți să dorești mai mult decît să participi la lupta și munca pentru înfăptuirea acestui viitor, pentru progresul și prosperitatea patriei ! *(Vii și puternice aplauze).*

Ne exprimăm convingerea că, sub conducerea Partidului Comunist Român, oamenii muncii nu vor precupeți nici un efort pentru dezvoltarea economiei și culturii socialiste, pentru înaintarea victorioasă spre societatea în care toate capacitățile și talentele poporului vor înflori nestăvilit și toți cei ce muncesc vor trăi o viață îmbelșugată și fericită — societatea comunistă. *(Aplauze furtunoase ; asistența, în picioare, ovaționează puternic ; minute în șir răsună urale).*